

Rechtszaal geen plek voor agressie

Het incident waarbij een advocaat tijdens een zitting in een zedenzaak werd nat gegooid met een beker water heeft begrijpelijkerwijs veel reacties opgeroepen. Laat één ding duidelijk zijn: fysieke of verbale agressie tegen advocaten – of tegen wie dan ook – hoort niet thuis in een rechtszaal. Zo oordeelt mr. Richard Korver, voorzitter LANGSZ in deze opinie.

Roosendaal

Het niet gebruiken van vormen van agressie geldt ook voor advocaten die verdachten bijstaan. (BN DeStem, 9 maart) De verdediging vervult een essentiële rol in de rechtsstaat en moet haar werk veilig kunnen doen. Maar sommige verklaringen die inmiddels voor het incident worden gegeven, verdienen wel enige nuance.

Zo wordt gesuggereerd dat slachtofferadvocaten door hun aanwezigheid of zelfs door een vermeend 'verdienmodel' emoties in de rechtszaal zouden aanwakkeren. Dat is een opmerkelijke redenering. Iedere advocaat weet dat incidenten tijdens een zitting nadelig zijn voor de eigen cliënt. De zitting wordt onderbroken. De rechter moet ingrijpen. De aandacht verschuift weg van de inhoud.

Geen weldenkend advocaat heeft er belang bij dat zijn cliënt daardoor in een slechtere positie komt te verkeren. Het idee dat iemand uit financiële overwegingen dit soort situaties zou stimuleren, is eerlijk gezegd moeilijk serieus te nemen. Opvallend is bovendien dat

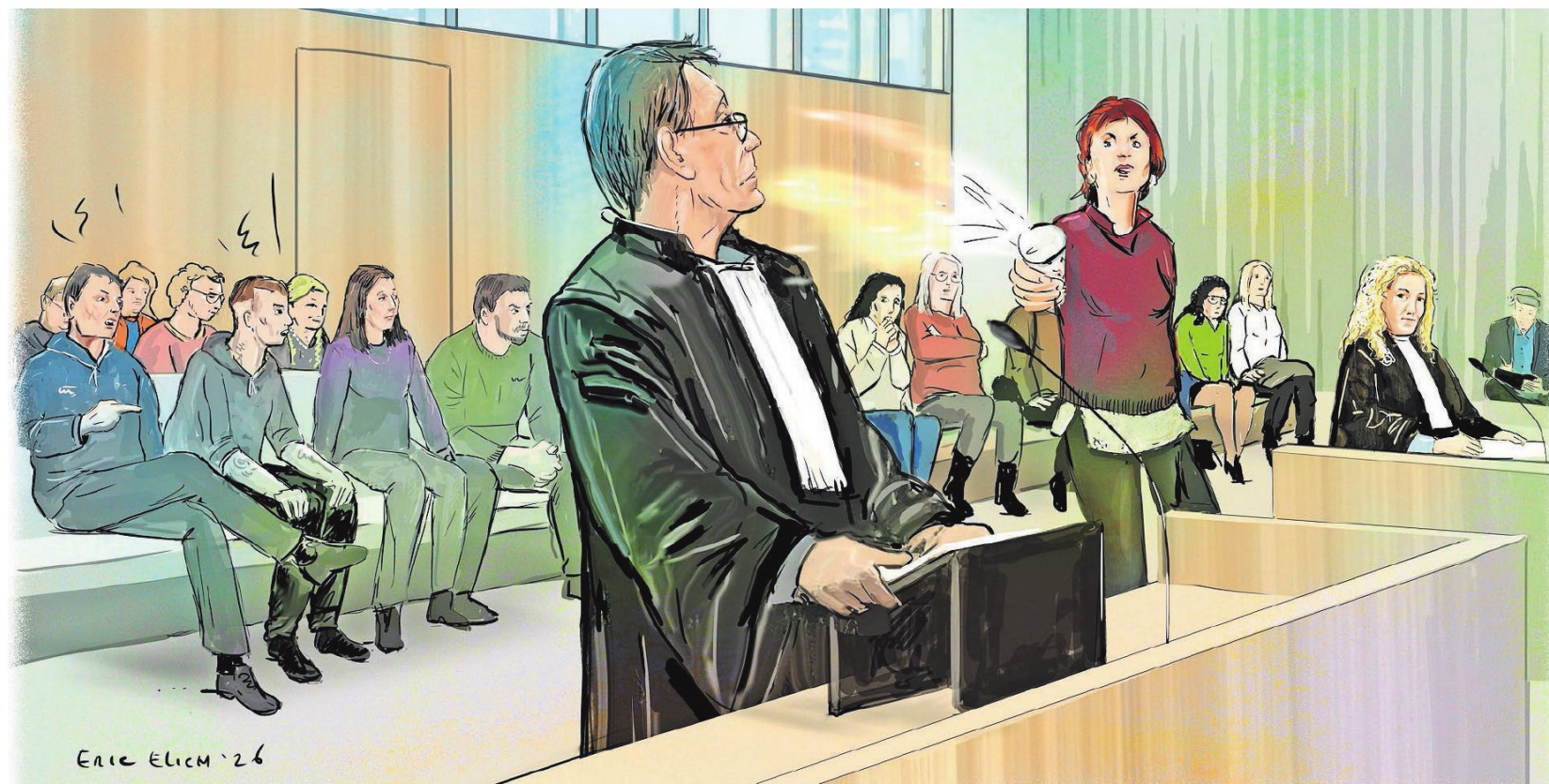
geen van de critici de moeite heeft genomen om het bestuur van het Landelijk Advocaten Netwerk Gewelds- en Zedenslachtoffers (LANGSZ) te bellen. Dat had eenvoudig gekund.

Pleiten voor mediation

Wie dat zou doen, zou horen dat slachtofferadvocaten in de praktijk juist regelmatig pleiten voor mediation of andere vormen van herstelgerichte afdoening. Opmerkelijk genoeg zijn het vaak de advocaten van verdachten die daar vervolgens bezwaar tegen maken. Dat is hun goed recht.

Wij gaan er overigens niet zo flauw over doen om te suggereren dat daar misschien een verdienmodel achter zit. Maar als men werkelijk geïnteresseerd is in financiële prikkels binnen het strafproces, dan lijkt het logisch om dat onderzoek niet slechts aan één kant van de tafel te voeren.

Het klopt dat onder de nieuwe zedenwet bepaalde gedragingen sneller strafbaar kunnen zijn dan voorheen. Dat kan leiden tot een grotere aangiftebereidheid – en de eerste cijfers lijken dat ook te bevestigen. Maar daaruit afleiden dat de nieuwe wet leidt tot agressiever gedrag? Dat is een sprong

in de redenering. Daarvoor bestaat geen serieuze onderbouwing

Meer aangiften betekenen immers niet automatisch meer escalatie in de rechtszaal. Dat zijn twee verschillende verschijnselen. Bovendien moet worden bedacht dat de nieuwe zedenwet zelf het resultaat is van een bredere maatschappelijke ontwikkeling.

Zij weerspiegelt een samenleving die langzaam maar zeker minder patriarchaal wordt. Een samenleving waarin de belangen van vrouwen niet langer vanzelfsprekend ondergeschikt zijn aan die van mannen, maar daadwerkelijk als gelijkwaardig worden erkend.

In zedenzaken zijn slachtoffers nog altijd in overgrote meerderheid vrouwen. Lange tijd werd van hen verwacht dat

zij zich in de rechtszaal bescheiden en terughoudend opstelden: dat zij hun verhaal vertelden, maar verder vooral ruimte lieten voor de emoties van de verdachte. Die tijd is veranderd.

Rol slachtoffers

Slachtoffers nemen tegenwoordig vaker hun plaats in het strafproces in. Zij spreken zich uit, maken gebruik van hun rechten en laten merken wat een misdrijf met hen heeft gedaan.

Dat is geen probleem van de rechtsstaat. Dat is een teken dat die rechtsstaat eindelijk ook voor hen werkt.

In dat licht is het opvallend dat het begrip victim blaming in de huidige discussie soms wordt weggezet als een modieuze over-

gevoeligheid. Iedere strafpleiter weet dat in het verleden – en soms nog steeds – vragen werden gesteld als: Waarom fietste u daar zo laat? Waarom droeg u dat rokje?

Mijn cliënt dacht dat u het prettig vond – kan het niet zijn dat u ervan genoot? Dat zijn momenten waarop rechters terecht ingrijpen. Net zoals zij ingrijpen wanneer iemand vanuit het publiek een beker water naar een advocaat gooit.

Het verschil is alleen: een nat pak droogt weer op. De gevolgen van *victim blaming* kunnen soms dieper snijden dan het misdrijf waar de strafzaak mee begon. De rechtszaal moet een plek blijven waar ook de verdediging haar werk kan doen.

Maar dat uitgangspunt wordt niet sterker door slachtofferadvocaten te karikaturiseren of door te suggereren dat zij emoties zouden exploiteren.

Wie werkelijk hecht aan een waardige strafrechtspleging zou twee dingen tegelijk moeten kunnen erkennen: dat advocaten van verdachten bescherming verdienen tegen agressie, en dat slachtoffers recht hebben op een serieuze en respectvolle behandeling in de rechtszaal. Dat is geen tegenstelling. Dat is simpelweg hoe een volwassen rechtsstaat hoort te functioneren.

■ Mr. Richard Korver, voorzitter, namens het bestuur van het Landelijk Advocaten Netwerk Gewelds- en Zedenslachtoffers.

▲ Tijdens een rechtszaak wordt advocaat Henk van Asselt nat gegooid door een slachtoffer.

ILLUSTRATIE: ERIC ELICH